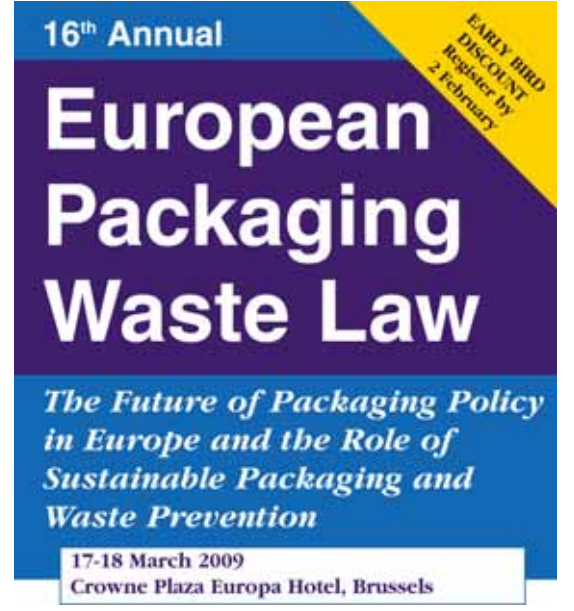

16. Avrupa Ambalaj Atıkları Mevzuatı ve Uygulamalar Konferansından Notlar

Sayın Meslektaşlarımız,

Brüksel'de 17-18 Mart tarihlerinde bu yıl 16ncısı yapılan Avrupa Ambalaj Atıkları Mevzuatı Konferansına katıldık ve Ülkemiz mevzuatı konusunda 1992-2008 yıllarını kapsayan dönemi anlatan bir sunum yaptık. Bu sunum 16 yıllık geçmişini ve genelde şirket ve sivil toplum örgütlerinin yöneticilerinin katıldığı bu konferanstaki ilk Türkiye sunumu oldu.

Konferans için aldığım bazı notları aşağıda sizinle paylaşmak istiyorum;

1. Bu sene Konferansa 50 kişi katıldı, genelde 80'den aşağı düşmezdi, ekonomik kriz burada da kendini göstermiş ama düzenleyen AGRA Europe firması 1.900 Euro'luk konferans ücretinden hiç taviz vermiyor, bu da enteresan bir durum.
2. Avrupalıların şu sıralarda ilgilendikleri konular: ekonomik krizin vurduğu geri dönüşüm sektörü (bu konuda bazı çalışmalar yapıldı ama henüz somut bir sonuç yok, özellikle geri dönüşüm altyapısı zayıf olan ve daha çok atıkları ihraç eden üye ülkeler

çok sıkışmış durumda) Temmuz 2008 AB Komisyonu tarafından açıklanan Sürdürülebilirlik Planı (Sustainable Consumption and Production and Industry Action Plan / kısaca SCP) ve getireceği mevzuat değişiklikleri (Eco Design Directive, Ecolabel Directive, Energy Labelling Directive) LCA metodolojileri, karbon ayak izi, revize edilen AB Atık Çerçeve Direktifi'nde yer alan birtakım yeni konular; (atık olmaktan çıkma durumu) 'end of waste criteria' vb, bunları Kasım-Aralık 2008 sayısında detaylı incelemiştik). Ayrıca geri dönüşüm sanayini rahatlatmak için SCP'de yer alan çevreci ürünlere yönelik kamu alımları 'green public procurement' büyük önem veriliyor (bu konudan da daha evvelki bültenlerimizde bahsetmiştim). SCP hakkında önümüzdeki sayıda sizlere bilgi vereceğiz.

Prezantasyonlardan sizlere aktarmak istediğim bazı özet notlar ise ;

1. AB Komisyonu'ndan Artemis Hull, Ambalaj Atıkları Direktifi (Packaging Waste Directive) uygulama raporunun bu yıl içinde yayınlanacağını, Komisyonun geçen yıl Sürdürülebilirlik Planı (SCP), Atık Çerçeve Direktifi revizyonu, geri dönüştürülmüş plastiklerin gıda ambalajlarında kullanılması ile ilgili regülasyonu tamamlayarak yayınladığını

ve bunlarla ilgili olarak takip ve ilave görevleri yapacağını; ayrıca çok önem verdikleri ambalaj üretiminde temel şartlar (essential requirements) uygulama takip ve denetimini sadece İngiltere, Fransa ve Çek Cumhuriyeti'nin yaptığını, diğer ülkelerde bunu göremediklerini ve bu konuda rapor hazırlanmakta olduğunu bildirdi. Üye ülkelere göre epey değişiklikler göstermesine karşın, genelde kişi başı ambalaj atığı üretiminin artma eğiliminde olduğunu bir grafikte belirtti (2004 yılı ortalaması 168 kg/yıl).

AB Ambalaj atıkları direktifinde ve hedeflerde şimdilik pek fazla bir değişiklik yapılmayacağını da söyledi. Belki ambalaj kapsamı içinde yorumlanacak örneklerde artış olabilir dedi (mesela bizde poşetler halen kapsam dışı, kapaklar yakın zamanda kapsama alındı).

2. Bundan sonra konuşan içecek kartonu, cam ambalaj ve çelik ambalaj örgütlerinin temsilcileri ise belli ölçüde kendi ambalajlarının reklamını yaptılar ve aralarında biraz atıştılar. 2007 yılında geri dönüşüm oranı içecek kartonları için %32, çelik için %69 ve cam için %68 olarak verildi. Tüm konuşmacılar geri dönüşümün karbon emisyonlarını azalttığını ve sektör olarak SCP'yi desteklediklerini belirttiler.

3. Fransa plastik ve fleksibil ambalaj federasyonu temsilcisi ise daha çok standartlar üzerinde durdu ve ambalaj üretiminde temel şartlara (essential requirements) uyulması için geliştirilen CEN standartlarının bu konuda en iyi yol olduğunu söyledi. EUROPE raporuna göre şirketlerin %65'i bunları uyguluyor, %24'ü kendi prosedürlerini geliştirmiş ve %24'ünün ise ne yaptığı meçhul.

4. Almanya'daki yeni uygulamalar hakkında konuşan Joachim Quoden (PROEUROPE genel müdürü) şu bilgileri verdi:

a) Sisteme kayıtlı olmayanları azaltmak için düzenlemeler yapıldı ancak hala %30 civarında kayıtsız (free rider) var. Ülkemizde de bu konudan çok şikayetçiyiz. Ama anlaşılabilir yalnız değiliz.

b) Mutlaka bir geri kazanım organizasyonuna (dual system) üye olarak ücret ödemesi gereken (nerede satıldığına bakılmaksızın) tüm evsel nitelikli tüketici ambalajı dışındaki ambalajlar için, iptal edilen 'self-compliance' yerine 'branch solutions' uygulamaya konulmuş.

c) 2003 yılından beri içecek ambalajlarına zorunlu depozito uygulanıyor, bu konuda makinelerle 1,5 milyar Euro yatırım yapıldı ancak uygulama rakamları sır gibi saklanıyor. Başarılı deniyor.

d) Alkolsüz içecek pazarında geri dönüşlü ambalaj (refillable) oranı gittikçe düşüyor

e) Tüm Almanya'da 9 geri kazanım organizasyonu faaliyette ve rekabet içinde, bu durumda %77'lerde olan geri dönüşüm oranı daha realist olan %67'ye geriledi, çünkü herkes rekabet açısından masrafları azaltıyor. Eskiden sadece DSD vardı ve tekelidi.

f) **Bundan sonra Hükümetin hedefi geri dönüşlü ambalaj sistemini kurtarmak için, tek kullanımlık ambalajlara yeni bir vergi getirmek olabilir.**

Joachim Quoden, bazı uygulamaları kendisinin de tam anlayamadığını ve daha detaylı araştırma yapacağını belirtti. Daha önceki konferanslarda, bazı katılımcılar Almanları biraz taciz ederler ve kızdırlardı. Bay Joachim PROEUROPE'u temsil ettiği ve mevzuat propagandası yapmadığı için pek dokunan olmadı.

5. Fransa'da önümüzdeki yıl kanunlaşması beklenen 'Grenelle Environment Project' için Eco Emballages yetkilisi Pascal Gislais bilgi verdi. Bu kanun tasarısı daha yeşil bir uygulama amaçlı ve şehircilik, ulaşım, enerji ve iklim, biyoçeşitlilik, emniyet riskleri, sağlık ve atıklar ile yönetim konularını kapsıyor. Atıklar konusu ise özetle; atık azaltılması ve eko dizayn, 3R teşviki, araştırma-geliştirmeye destek, atık kavramının belirginleştirilmesi (end of waste criteria mühim), genişletilmiş Üretici sorumluluğu ve **şehir atıkları için atığın miktarı ve cinsine göre değişken atık vergisi (Bay Pascal bu konunun Fransa'da adeta devrim niteliğinde olduğunu söyledi).**

Bazı hedefler:

- 2012 yılına kadar yakılan veya gömülen atık tonajının %15 azaltılması,
- 2012 yılına kadar kişi başı atık miktarının 5 kg azaltılması,
- Ev kompostlamasını teşvik,
- Yakma tesislerinin talep ettiği minimum tonaj uygulamasının iptali (minimum tonaj sağlanamayınca bu sefer Atıkların gömülmesi gerekiyor),
- 2012 itibarı ile evsel nitelikli ambalaj atıklarının %75 geri dönüşümü,- Eco Emballages'in ticari nitelikli atık işine girmesi,

- Endüstrinin geri kazanım masraflarının %80'ini karşılaması (halen %60 civarında),
- Genişletilmiş üretici sorumluluğunun mevcut veya yeni kurulacak geri kazanım organizasyonları vasıtası ile yerine getirilmesi.

6. WRAP (Waste and Resources Action Programme, İngiltere) yetkilisi Dr. Richard Swannell ise sunumunda özellikle perakendecilerin Ambalaj ve gıda atığı azaltma girişimleri üzerinde durdu. İngiltere'de 1995-2005 yılları arasında Ambalaj üretimi ortalama her yıl %2 artmış. Gıda ve içecek Federasyonu ise 2015 yılında atık gömme sahalarına gıda ve ambalaj atığı gönderilmesini sıfırlama, bu atıkların miktarını %20 azaltma, üyelerini bir kısım perakendecilerin imzaladığı 'Courtauld'sözleşmesine katılmaya teşvik etme gibi hedefler belirlemiştir.

Courtauld sözleşmesini imzalayanlar; 2008 yılı sonu itibarı ile ambalaj atığı artışını sıfırlayacak tedbir alma, 2010 yılından itibaren anlamlı miktarlarda atık azaltma ve İngiltere'de evlerde ziyan olan gıda miktarını 2010 Mart ayına kadar 155.000 ton azaltılmasını sağlamayı taahhüt ediyorlar.

Bu konulara katkı sağlayan WRAP ise 2008-2011 iş planında atık gömme alanlarına gönderilen evsel, endüstriyel ve ticari ambalaj atığını 8 milyon ton azaltma, CO² emisyonlarında 5 milyon ton tasarruf ve yaklaşık 1,1 milyar Sterling ekonomik kazanç sağlama hedefleri belirlemiştir.

Bir kısım dinleyici tarafından bazı bilgiler pek inandırıcı karşılanmadı, sanki eskiden Almanlara karşı takınılan tavır şimdi İngilizlere dönmüş gibi, tabii ki bir yanılma payı koyuyorum.

7. Business Europe (Federasyonlar Birliği) temsilcisi Dr. Philip Diercxens ise SCP

konusunda AB organları ve Endüstrinin görüşleri hakkında açıklamalarda bulundu. SCP'nin hedefi daha çevreci ürünlere sahip bir Avrupa'dır ve bunu 3 koldan gerçekleştirmeyi hedeflemektedir:

- i. Piyasaya sürülen ürünler daha çevreci ve enerji verimliliği yüksek olacaktır,
- ii. Ürünlerin çevresel performansları hakkında tüketicilere verilen bilgilerin kalitesi yükseltilecektir (esas olarak etiketleme yolu ile),
- iii. Çevreci ürünlerin talebi teşvikler ve kamu satın alma politikaları ile desteklenecektir.

Business Europe, SCP'yi genel anlamda desteklemektedir, ancak bazı konularda dikkatli olunmasını talep etmektedir, şöyle ki;

- a. Eko Dizayn: Komisyonun görüşü, Direktifi enerji kullanan ürünlerden öte enerji ile ilgili ürünlere (örneğin çift camlı pencere çerçeveleri ve ısı yalıtımı malzemeleri gibi) genişletmektir. Avrupa Parlamentosu ise Komisyonun görüşünü desteklemiş ancak 2012 yılına kadar enerji ile ilgili olmayan ve hayat döngüsü analizi - LCA neticesinde çevresel performanslarında önemli ilerleme sağlanabilecek ürünlerin de dahil edileceği bir çalışma talep etmiştir. Endüstrinin görüşü ise enerji konusunun da odaklanma ve kapsamın enerji ile ilgili ürünler dışına taşırılmamasıdır.
- b. Çevreci (yeşil) ürünlerin etiketlenmesi (karbon ayak izi dahil): Komisyon çevresel/enerji Performanslarının etiketlenerek gösterildiği ürün çeşidinin artırılmasını istemektedir. Çevre Bakanları Komitesi de karbon ayak izinin belirtildiği bir etiketleme çalışması talep etmiştir. Endüstri ise çevresel performans etiketlemesinin önemini kabul etmekle beraber, ayrıca diğer iletişim kanallarının

da kullanılmasını istemektedir. Ayrıca gönüllülük kaydı ile, bilimsel ve kabul edilmiş standartlar çerçevesinde yapılmış çalışmalar neticesinde ürün hakkında tüketicilere anlayacakları formatta bilgi verilmesini, inovasyonu ve iç pazarın işleyişini aksatmayacak, özellikle KOBİ'lere yük olmayacak şekilde yapılmasını talep etmektedir. Karbon ayak izinin tek başına çevresel performans için yeterli olmayacağına Endüstri hemfikirdir.

a şıkında belirtilen çalışma sonucunda bir kısım gıda ürünleri de (ambalajı ile beraber) Ecolabel kapsamına girebilecektir (EcoLabel, çevresel performansı oldukça üstün ürünlere verilmektedir, genelde ürün kategorilerinde %10-20 arası olması bekleniyor).

c. Çevreci ürünler için teşvikler;

- i. KDV oranının azaltılması: Endüstri bu konuda yayınlanacak Direktif taslağını beklemektedir, ancak Komisyon'un biraz kararsız olduğu gözlemlenmiştir.
- ii. Çevreci Kamu alımları (Green Public Procurement): Komisyon, üye ülke resmi kurumlarının ve AB Kuruluşlarının belli düzeyde çevresel ve enerji performansına sahip ürünleri satın almasını öngörmektedir. Bu düzey etiketleme ile belirlenecektir. Endüstri bu girişimi desteklemektedir.

8. AB Komisyonu Çevre Direktörlüğünde görev yapan Karolina Fras ise Ekim 2008'de yayınlanan Çerçeve Atık Direktifi hakkında bilgi verdi. Bültenimizin Kasım-Aralık 2008 sayısında bu konuyu detaylı olarak incelediğimiz için artık tekrar etmiyorum. Ancak Direktifteki en popüler konu 'end of waste criteria' (atık olmaktan çıkma durumu) için yapılan çalışmalardır.

Bayan Karolina ile bu maddenin uygun bir şekilde yorumlanarak birçok endüstri tesisi ve büyük marketlerde temiz olarak ayrılacak ve olarak başka işleme gerek kalmadan direkt geri dönüşüm tesislerine sevk edilebilecek kullanılmış ambalajların muhtemelen atık tarifi dışına çıkabileceğini teyid ettim. Bu konuyu da zaten Bültendeki yazımda incelemiş ve bedelsiz ambalaj atığı verme problemine belli ölçüde çözüm getirebileceğini belirtmiştim.

9. European Aluminium Association yetkilisi Jorg Schafer ise sunumunda çevresel performans ölçümünde veya ambalaj vergisi gibi bazı ekonomik enstrümanların tespitinde karbon ayak izinin tek başına bir ölçü olamayacağını, hem ambalaj hem de içindeki ürünü kapsayan (bu konudaki bazı örnekler grafik halinde sunumda mevcut) kapsayan entegre hayat döngüsü analizinin (LCA) sürdürülebilirliğin ölçülmesi açısından en doğru yol olduğunu belirtti.

Karbon ayak izi, LCA'nın sadece bir bölümünü kapsamaktadır. Sürdürülebilir gelişme için ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerin beraberce değerlendirilmesi gerektiğini de ilave etti. Malzeme ağırlığı bazında bir karşılaştırma için alüminyum bira kutusu ve cam şişe örneği kullandı. 1 kg alüminyum yaklaşık 60 kutu yapıyor ve toplam 30 litre bira alıyor.

1 kg cam ise 3 adet cam şişe yapıyor ve sadece 1,5 litre bira alabiliyor. Bu durumda ambalajın Fonksiyonunu ihmal eden ve sadece ağırlık bazlı vergi (eco- tax) adaletli olur mu diye soruyor? Geri dönüşümün LCA çalışmalarında önemini de ayrıca vurguladı ve metaller için geri dönüşüm oranı yükseldikçe sera gazları salınımının düştüğünü grafiklerle belirtti (tabii ki miktarlar ambalaj cinsine ve yerel şartlara bağlı) çelik ve

Ambalaj Sanayicileri Derneği'nin hizmetlerinden faydalanın, kazanın!

Ambalaj Bülteni'ne hala abone olmadığınız mı?

Ambalaj Bülteni ile sektörden haberler ve mesleki bilgiler 2 ayda bir ambalaj üreticisi ve alıcılarından oluşan yaklaşık 3 000 okuyucuya aktarılıyor. Ambalaj Bülteni, yoğun yurtiçi ve yurtdışı fuar dönemlerinde daha fazla basılarak dağılmaktadır.

Ambalaj Bülteni

- Ambalaj ve Ambalajlama Makineleri Üreticilerine
- Ambalaj alıcıları olan gıda ve gıda dışı ürün üreticilerine
- Tasarımcılara
- Akademisyenlere ve Araştırmacılara
- Ambalaj ile ilgili olan tüm dernek, kuruluş ve Devlet Kurumlarına ulaştırılıyor.

Ambalaj Bülteni'ne

Yazı yazın! Reklam verin! Abone olun!

Ambalaj Bülteni

Ambalaj Sanayicileri Derneği'nin hazırladığı Türkiye Ambalaj Sanayi Kataloğu 2009 çıktı!

CD formatında yayınlanan Katalog yaklaşık 2.750 ambalaj üreticisinin internet bilgileri de dahil tüm iletişim bilgilerini ve ürünlerini kapsamaktadır.

Anahtar kelimelerle ürün ve üretici araması yapılabilen CD'de ayrıca off-line konumda yani internete bağlı değil iken üyelerimizin web sitelerini görüntüleme olanağı sunulmaktadır.

Katalog içeriğindeki firmalar 2009 Ocak ayında tümüyle güncellenmiştir.

AMBALAJ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

alüminyum içecek kutuları içinde bir karşılaştırma yapmış, geri toplama oranı %0 iken çelikte daha az CO2 çıkışı oluyor, %40'larda iki ambalaj eşitleniyor, daha yüksek toplama oranlarında ise alüminyum ambalaj üretiminde çeliğe nazaran daha az CO2 salınımı oluyor. Avrupa'da en yüksek alüminyum geri dönüşüm oranı Norveç'te (%92), en az geri dönüşüm oranı ise Portekiz'de (%31).

10. Mepex firması yetkilisi Peter Sundt ise Plastik geri dönüşümünün teşviki hakkında konuştu. Önce bazı rakamlar verdi; 1 ton polistiren ısı izolasyonu yılda 1,3 ton petrol tasarrufu sağlıyor, AB'de tüm binaların optimal izolasyonu yılda 460 milyon ton CO2 tasarrufu sağlayacak.

Son 15 yılda otolarda kullanılan plastik parçaların oranı %3'ten %15'e yükselmiş durumda, bu da yakıttan tasarruf demek. Kaynak kullanma verimi açısından Her 100 gram ürün için gerekli ambalaj ağırlığı ise, metal kutu için 23,7 gr, karton için 24,8 gr, cam için 100,8 gr, **plastik için 3,1 gr.**, Avrupa'da 2007 itibari ile yılda 52,5 milyon ton plastik işleniyor, bunu %40'ı kısa kullanma ömrüne sahip olduğunda ortaya çıkan plastik atık 24,6 milyon ton, bunun yarısı atık gömme alanlarına gidiyor, yarısı da geri kazanılıyor (geri dönüşüm 5 milyon ton, enerji geri kazanımı 7,2 milyon ton). Plastik ambalaj geri dönüşümünde ise, AB'de 16 ülke Direktifte öngörülen %22,5 eşliğinin üstünde, 6 ülke ise %15'in altında Finansal Krizin sebep olduğu ekonomik krizin öğrettikleri; **kayıtsız şirketlerin sebep olduğu zayıf sistemler, plastik atık ihracatına bağımlılığın riski, geri dönüşümlü plastiğe talebin zayıflığı, iletişim yetersizliği, uzun dönemli hedef ihtiyacı, finansal rezervlerin kriz için yetersizliği.**

Yapılması gerekenler: **Geri kazanım sistemlerinin kuvvetlendirilmesi, finansal rezervlerin**

arttırılması, Avrupa'da plastik geri dönüşümünün teşviki, geri dönüştürülmüş plastik kullanımının teşviki ve engellerin kaldırılması, daha fazla diyalog ve uzun vadeli hedefler için en gerideki ülkelerin beklenmemesi.

Bunları söylemesi kolay ama gerçekleştirmek o kadar kolay değil tabii ki.

11. Walmart Packaging Scorecard uygulamaları hakkında bazı özet bilgileri EPI Danışmanlık firmasından Victor Bell aktardı;

Walmart 312 milyar dolar ciroya ve 6.500 mağazaya sahip, 60.000 mal sağlayıcı firma ile çalışıyor.

Uygulama 2008 Şubat ayında başladı.

İnsan sağlığına zararlı ve çevreye negatif etkisi fazla olan maddelerin kullanılmaması, Ambalaj giderlerinin %5 azaltılması sürdürülebilirlik açısından ana hedefler.

Walmart bu uygulama ile ürün sağlayıcılarının sürekli olarak ürünleri geliştirici bir rekabet içinde olmalarını da hedeflemekte, **ayrıca bu uygulamadaki bilgileri kullanarak bilgilerdeki değişimi takip etmekte ve sırasında bunları mal sağlayıcılarla pazarlık aşamasında kullanmaktadır.**

Her ürün için 240 adede yükselebilen bilgi çeşidi talep edilmektedir. Bay Victor, uygulamada genelde bunun 100 adet civarında olduğunu söyledi.

Scorecard genelde 4 bilgi tipine odaklanmaktadır:

1. Malzeme cinsi, 2. Malzeme ağırlığı ve dağılımı, 3. Ambalaj malzemelerinin dolum noktasına kadar kat ettiği mesafe, ve 4. Ambalajlama verimi (ürün için ayrılan hacmin

ne kadar etkin kullanıldığı).

Skor değerlendirme faktörlerinin % ağırlık dağılımı:

- %15 sera gazları, %15 sürdürülebilir malzeme cinsi,%10 mesafe, %15 ambalaj/ürün rasyosu,
- %15 raf kullanım verimi, %10 ambalaj muhtevastaki geri dönüştürülmüş malzeme miktarı,
- %10 geri kazanım değeri, %5 yenilenebilir enerji kullanımı, %5 İnovasyon

Packaging Scorecard bilgileri tamamen Walmart ve firma arasında sır olarak kalmakta ve başka Firmalara açıklanmamaktadır. Bu yıl başlaması düşünülen yeni bir uygulama ile mal sağlayıcılarının önce firma bazında bilgi vermeleri ve daha sonra ürün bazında bilgi vermeleri planlanmaktadır. Bir üründe lehte skor değişikliklerinin dikkate alınması için önce firma bazında talep edilen minimum performansın sağlanması talep edilecektir. Her ürün için hesaplanacak sürdürülebilirlik indeksi ise tüketicilere açıklanacaktır.

Hepinize saygılar sunarım.

Uluslararası Lösemili Çocuklar Haftası

30 Mayıs-5 Haziran 2009

International Week for Children with Leukemia

gülmek
onların da
hakkı

Dünya lösemili çocuklarının katılımlarıyla...
LÖSEV'in önderliğinde... Türkiye'de...

LÖSEV
Lösemili Çocuklar Vakfı
www.losev.org.tr

Sınırötesi Atık Ticareti ve Çevre Sınırları Olmayan Atıklar

Sanayinin gelişmesiyle birlikte artan tüketim ihtiyacı sonucunda her geçen gün atık yığınları oluşmaktadır. Ve atıklar sürekli hareket halindedirler. Özellikle kağıt, plastik ve metal atıkların gelişmiş ülkelere çevre standartlarının daha az denetimden geçtiği ülkelere sürekli taşındığı bilinen bir gerçektir.

Bütün bu atık taşınmalarının yönetmeliklerle veya sözleşmelerle düzenlenmediği anlamına gelmemektedir. Dünya'da Tehlikeli atıkların uluslararası ticareti BM'in **Basel Anlaşması** ile düzenlenmektedir.

AB üye olan her devletin kendi atığını kendi sınırları içerisinde bertarafının sağlanması yönünde bir tutum içindedir. Ancak AB üye devletlerden bertaraf edilmek üzere götürülen atık miktarı 1997'den günümüze kadar katlanarak artmıştır. Belirli standartlara uymak zorunda kalan üye devletler bu hedeflere ulaşmak için bu yönetime sıkça başvurdukları görülmektedir.

Atık ihracatını ve ithalatına yön veren çeşitli

faktörler;

- Özel arıtım teknolojilerinin varlığı veya yokluğu
- Malzeme sıkıntısı
- Bertaraf veya geri kazanım fiyatları arasındaki farklar

Yasadışı atık taşımacılığı çeşitli yöntemler kullanılarak yapılıyor.

Tehlikeli atık girişinin yasak olduğu ülkelere atık ticareti kolay değildir, fakat idari bir hatadan kaynaklanan ya da bilinçli olarak planlanmış yasadışı gönderinin her ikisi de kanunları ihlal etme anlamına gelir.

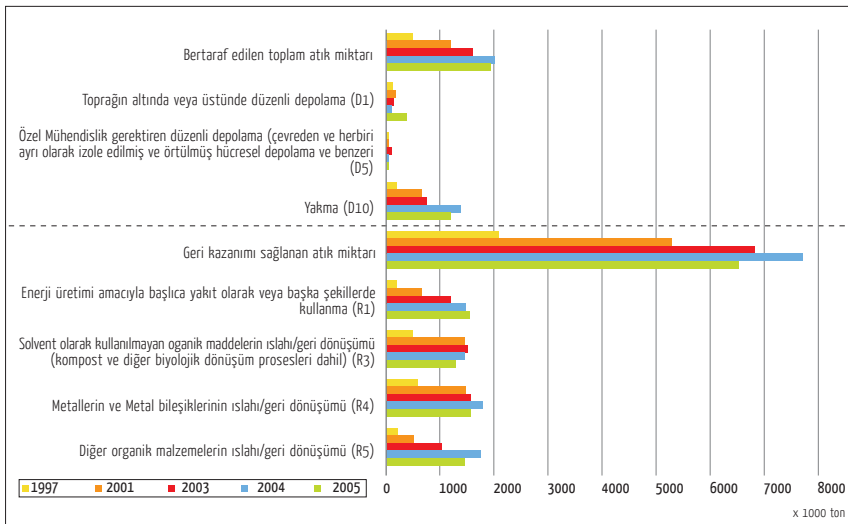
Yasadışı yapılan atık taşımacılığına birkaç örnek vermek gerekirse;

- Basel ihracat yasağı kapsamında sayılan her türlü atığın AB veya OECD ülkelerine transferi
- Yapılan her tür atık transferi sırasında atığın çıktığı ülke ve gideceği (varış noktasındaki) ülke yetkili makamlara bilgi verme gerekliliğine uyulmaması durumu
- Atık için düzenlenen belge üzerinde

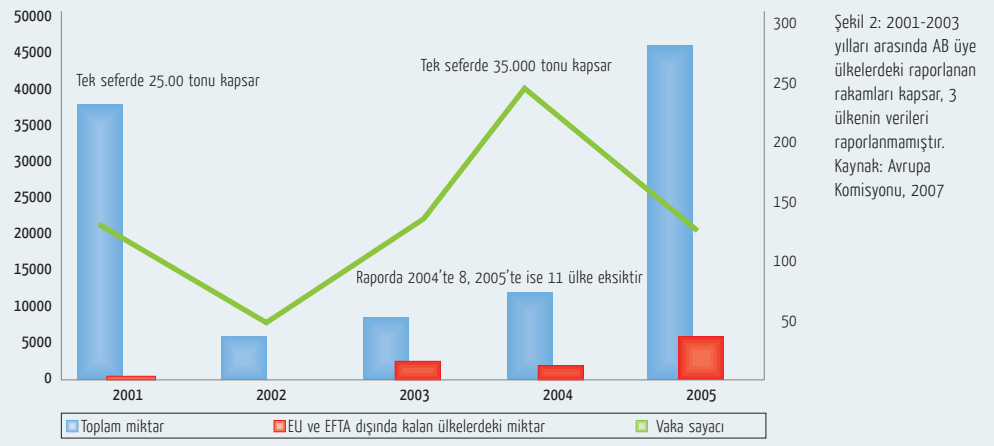
tahribat yapma veya gönderinin atık olduğunu belirtmeden yapılan her tür transfer

- Atıkları karıştırarak transfer etme (Birkaç tür atığı karıştırarak gönderme)
 - Tehlikeli atık olarak sınıflandırılan bir atığı, tehlikesiz atık sınıfında gibi gösterilerek yapılan transferler
 - Herhangi bir atık yönetmeliği altında değerlendirilmesi gereken atığı ikinci el ürün gibi göstererek yapılan transferler
- Atık kâğıt/karton, plastik ve metal de sınır ötesi taşımacılığında artışın ardındaki itici güçler**

- AB'inde geri dönüşümün artırılması için yapılan AB Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi (1994), Ömrünü Tamamlamış Araçlar Direktifi (ELV, 2000), Elektrik ve elektronik ekipmanlar direktifi (WEEE,2002) gibi yapılan yasal düzenlemeler Bunların yanı sıra aşağıda sayacağımız etmenlerde bu durumu tetiklemektedir.
- 2008 yılına kadar olan son 10 yıllık süreçte Asya ülkelerinden gelen talebin artması ve buna bağlı olarak ikincil hammadde fiyatlarının artış göstermesi (hammadde fiyatlarının artmaya başlaması ikincil hammadde kullanımının önemini arttırmaya başlaması ile birlikte Asya ekonomisi de canlanmıştır.)
- Her gün dev gemiler ile Asya'da bulunan yeni pazarlardan Batı'ya mal taşınmaktadır. Bu şirketlerin veya gemilerin sahipleride geriye boş gemi ile dönmektense, Avrupa'nın atıklarını ucuz rakamlar ile Asya'da geri dönüşüm için götürmekten memnun olmaktadır. arttırılması için yapılan yasal düzenlemeler sınırlar ötesi taşımacılığı arttırdığı düşünülmektedir. Bunların yanı sıra aşağıda sayacağımız etmenlerde bu durumu tetiklemektedir.
- 2008 yılına kadar olan son 10 yıllık süreçte hammadde fiyatlarının artmaya başlaması ikincil hammadde kullanımının

Şekil 1: 2004 yılında AB'ye giren yeni üye ülkeler ve İtalya dahildir. 1997 yılında İrlanda dahil edilmemiştir.
Kaynak: Avrupa Komisyonu,2007, Basel anlaşması Sekreteryası 2007,(R ve D kodları Basel Anlaşmasında ve AB (deniz yolu ile) atık taşıma yönetmeliğindeki kodları ifade eder.)

önemini artırmaya başlaması ile birlikte Asya ekonomisi de canlanmıştır.

- Her gün dev gemiler ile Asya'da bulunan yeni pazarlardan Batı'ya mal taşınmaktadır. Bu şirketlerin veya gemilerin sahipleride geriye boş gemi ile dönmektense, Avrupa'nın atıklarını ucuz rakamlar ile Asya'da geri dönüşüm için götürmekten memnun olmaktadır.

Bütün bunlarla beraber Avrupa'daki bir limandan ayrılan atık yüklü bir geminin içindeki atıklara ne olduğunu bilmediğimiz için bu taşınmaların çevre için iyi mi kötü mü olduğu yönünde kesin bir şey söylemek mümkün değildir.

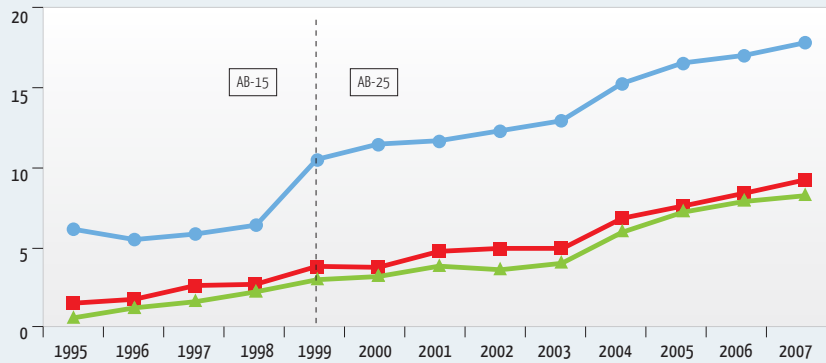
Unutulmamalıdır ki, ister tehlikeli isterse geri kazanım için sorunlu atık sınıfına giren bir atık dahi olsa tüm atıklar sisteme uygun bir şekilde bertaraf edilmelidir. Atık ticareti gerekli ise bu da yasal çerçevede ilgili makamlardan gerekli onaylar alınarak yapılmalıdır.

Ülkemizde de son yıllarda atık ticareti yapılmaya başlanmıştır. Bu konuda detaylı bilgiye <http://www.atikyonetimi.cevreorman.gov.tr/tehlikeli.htm> bağlantısından ulaşabilirsiniz. Ülkemizde de ilgili yönetmelik gereğince yapılması gereken bildirimlerde bulunulmaması, Yetkili otoritenin bu Yönetmelik ile belirtilen izinin bulunmaması, Yetkili otoritenin izinin hileli veya yalan beyan sonucu elde edilmesi, Belgelerin içeriğine tümüyle veya kısmen uymadan ülke yetki alanına girilmesi ve Uluslararası sözleşmelere ve bu Yönetmeliğe aykırı olarak atıkların bertaraf, boşaltım ve/veya nakil aracıyla birlikte terk edilmesi durumlarında atıkların taşınımı yasadışı trafikten sayılmaktadır. ■

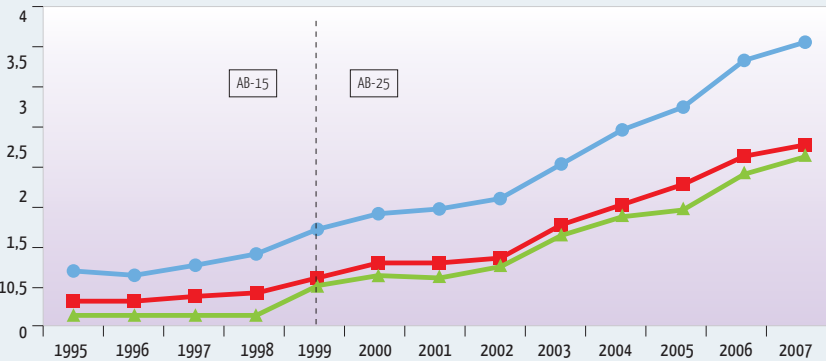
Kaynaklar:

- EEA report No:1/2009 Waste without borders in the EU? Transboundary shipments of waste.
- EEA Signals 2009-Key Environmental Issues Facing Europe
- <http://www.eea.europa.eu/tr/publications/signals-2009>

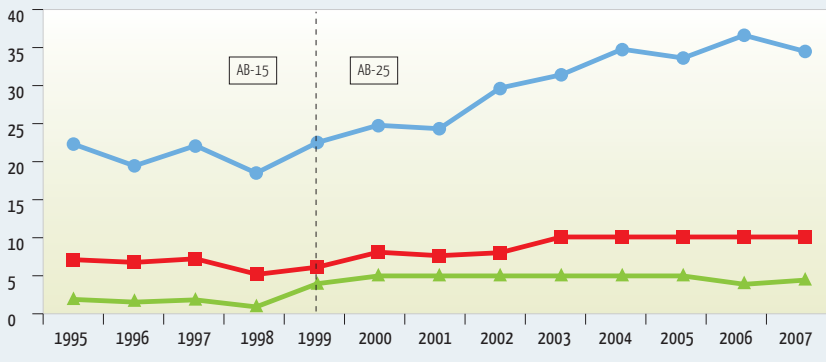
1995-2007 yılları arasında AB ülkelerinde gerçekleşen atık kağıt, plastik ve metallerin ülkeye giriş çıkışlarında yaşanan gelişmeler

— AB üye ülkelerden diğer AB üye ve üye olmayan ülkelere gönderilen atık kağıt miktarı
 — AB üye ülkelerinden AB üyesi olmayan ülkelere gönderilen atık kağıt miktarı
 — AB üye ülkelerden Asya ülkelerine gönderilen atık kağıt miktarı

— AB üye ülkelerden diğer AB üye ve üye olmayan ülkelere gönderilen atık plastik miktarı
 — AB üye ülkelerinden AB üyesi olmayan ülkelere gönderilen atık plastik miktarı
 — AB üye ülkelerden Asya ülkelerine gönderilen atık plastik miktarı

— AB üye ülkelerden diğer AB üye ve üye olmayan ülkelere gönderilen atık metal miktarı
 — AB üye ülkelerinden AB üyesi olmayan ülkelere gönderilen atık metal miktarı
 — AB üye ülkelerden Asya ülkelerine gönderilen atık metal miktarı